

9/659

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

POUFNE

Egz. Nr 100

137827

TEZY DO SYMPOZJUM

na temat:

ZASTOSOWANIE BOJOWE
ŚMIGŁOWCÓW SZTURMOWYCH

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
ul. gen. broni Karol Świerczewski

137827

WARSZAWA LUTY 1975

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA

Bukel. prot 12057.

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

~~POUFNE~~

Egz.nr... 100

T E Z Y

do sympozjum na temat:

"ZASTOSOWANIE BOJOWE ŚMIGŁOWCÓW SZTURMOWYCH"

WAR SZAWA

L u t y

1975 rok

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIO
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

~~37827~~

BRITISH OR
COSTA RICA

CGI

2021. 10. 10. 10. 10.

Materiał opracował zespół oficerów ASG WP
pod kierownictwem płka doc.dra Jerzego MACHURY.

2021

Wyraźny wzrost zainteresowania problematyką zastosowania bojowego śmigłowców szturmowych^{x/} w rodzajach sił zbrojnych i rodzajach wojsk, a jednocześnie kontrowersyjne interpretacje wyników prób i doświadczeń zastosowania bojowego tych śmigłowców przeprowadzanych przez GISZ, Okręgi Wojskowe i DWLot oraz pilna potrzeba ujednoczenia poglądów przed opracowaniem i wprowadzeniem obowiązujących instrukcji i regulaminów legły u podstaw zorganizowania w Oddziale Wojsk OPK i Lotnictwa Akademii Sztabu Generalnego im.gen.broni K.Świerczewskiego sympozjum na temat: "Zastosowanie bojowe śmigłowców szturmowych."

W czasie dwudniowego sympozjum celowe i możliwe jest rozpatrzenie /przedyskutowanie/ i - w miarę możliwości - ujednoczenie wybranych i kontrowersyjnych zagadnień dotyczących zastosowania bojowego śmigłowców szturmowych na współczesnym polu walki.

Organizatorzy sympozjum proponują omówić jedynie śmigłowce typu Mi-2, znajdujące się w wyposażeniu jednostek LWP, z trzema wariantami uzbrojenia:

I wariant - 1 działko NS-23 i 4 sprężone Km PKT - 7,62;

II wariant - 1 działko NS-23 i 2 zasobniki raketowe UB-16 z pociskami S-5K /S-5M/;

III wariant - 1 działko NS-23 i 4 PPK "MALUTKA"

oraz w czasie obrad rozważyć następujące zagadnienia:

1. Zadania bojowe śmigłowców szturmowych wynikające z potrzeb wojsk lądowych na współczesnym polu walki.
2. Warunki, możliwości i sposoby wykonania zadań bojowych przez śmigłowce szturmowe typu Mi-2.
3. Właściwości organizacji działań bojowych śmigłowców szturmowych ze szczególnym uwzględnieniem dowodzenia i współdziałania.
4. Wymagania i kierunki rozwiązań w zakresie zabezpieczenia działań bojowych śmigłowców szturmowych.

x/Do rozważań przyjęto jedną z szeregu dotychczas używanych nazw /śmigłowce uzbrojone, śmigłowce wsparcia ogniowego, śmigłowce szturmowe itp./ - śmigłowce szturmowe. Nazwę najbardziej popularną, w pełni adekwatną przeznaczeniu i treści wykonywanych zadań przez te śmigłowce.

5. Kierunki rozwoju sprzętu, uzbrojenia i taktyki działań bojowych śmigłowców szturmowych.

Kształtujące się kierunki i sposoby rozwiązań tych zagadnień, w formie skróconej, przedstawiamy w dalszej części tego materiału.

Zwracamy się jednocześnie z prośbą o wzięcie udziału w dyskusji w czasie sympozjum i przedstawienia własnych poglądów, wyników prowadzonych doświadczeń /osobistych, reprezentowanej jednostki lub instytucji/ dotyczących rozwiązania wyżej przedstawionych zagadnień.

1. Zadania bojowe śmigłowców szturmowych wynikające z potrzeb wojsk lądowych na współczesnym polu walki.

Śmigłowce szturmowe dzięki swoim charakterystycznym walorom taktyczno-technicznym - stały się w ostatnich latach - niemal na całym świecie poszukiwanym i cenionym środkiem wsparcia ogniowego wojsk lądowych.

Śmigłowce szturmowe należy traktować jako środek wsparcia ogniowego przeznaczony do wykonywania szczególnych zadań, których nie mogą w określonych warunkach wykonywać inne środki ogniowe. Z powodzeniem uzupełniają bezpośrednio wsparcie ogniowe, a nawet bardzo często stają się jego pierwszoplanowym środkiem dysponującym dużą manewrowością, możliwościami samodzielnego poszukiwania i niszczenia środków ogniowych nieprzyjaciela i niemal towarzyszenia pierwszorzutowym pododdziałom i oddziałom wojsk lądowych w czasie walki.

Analiza rezultatów zastosowania śmigłowców szturmowych w ostatnim dziesięcioleciu w wojnach lokalnych oraz w czasie prób i ćwiczeń doświadczalnych przeprowadzanych w LWP pozwoliła na ukształtowanie w środowisku wojskowym niemal jednoznacznych poglądów na zakres zastosowania i zadania bojowe śmigłowców szturmowych. Niemal powszechnie twierdzi się, że śmigłowce szturmowe konieczne są jako środek wsparcia ogniowego wojsk lądowych we wszystkich rodzajach działań bojowych.

W toku przegrupowania i wejścia wojsk armii do bitwy w warunkach, kiedy nieprzyjaciel może siłami desantów, kawalerią powietrzną i grupami dywersyjnymi opóźnić marsz wojsk armii /na jednej lub kilku marszrutach/ celowe jest wykorzystanie śmigłowców szturmowych do niszczenia środków przeciwpancernych, moździerzy, siły żywej oraz śmigłowców przeciwnika.

Przegrupowanie i wprowadzenie wojsk armii do bitwy może odbywać się w warunkach włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony. Wojska armii zmuszone będą do odpierania uderzeń nieprzyjaciela i stworzenia sobie dogodnych warunków szybkiego rozwinięcia i wejścia do bitwy.

Działania te cechować będzie duża manewrowość oraz szybkie zmiany sytuacji. Należy zakładać, że w skład zgrupowania

uderzeniowego nieprzyjaciela z reguły będą wchodzić dywizje pancerne, wsparte lotnictwem, artylerią samobieżną i przeciwlotniczą. Zakłada się również, że do wsparcia ogniowego sił wydzielonych do zamknięcia wyłomu dokonanego przez nieprzyjaciela, awangard, zwalczania czołgów i opancerzonych środków przeciwpancernych przeciwnika oraz ubezpieczenia OZap i OPpano na rubieżach rozwinięcia należy stosować śmigłowce szturmowe.

W działaniach zaczepnych przewiduje się potrzebę wykorzystania śmigłowców szturmowych podczas przełamania, boju spotkaniowego, pościgu, działania oddziału wydzielonego, forsowania i pokonywania systemu zapór jądrowych.

Podczas przełamywania przez wojska armii /dywizji/ wspólczesnej, obrony nieprzyjaciela, głęboko urzutowanej i nasyczonej dużą ilością różnorodnych środków walki /zwłaszcza przeciwpancernych i przeciwlotniczych/, uważa się za wręcz nieodzowne wykorzystanie śmigłowców szturmowych do niszczenia czołgów, opancerzonych środków przeciwpancernych, wyrzutni rakietowych LARS 110 mm, moździerzy oraz do odpierania wspólnie z OPpano kontrataków nieprzyjaciela.

W czasie wykonywania uderzeń przez śmigłowce na obiekty na odcinku przełamania celowe wydaje się także wykonywanie zasłon dymnych dla osłony zgrupowania uderzeniowego wojsk armii /dywizji/, jak też osłony własnego manewru /dla maskowania odejścia od atakowanego obiektu/.

W boju spotkaniowym, w warunkach ograniczonych możliwości rozwinięcia i wykorzystania organicznych i przydzielonych środków ogniowych armii i dywizji, celowe jest wykorzystanie śmigłowców szturmowych do wsparcia ogniowego awangard, oddziałów wydzielonych i taktycznych desantów powietrznych, zabezpieczenia ogniem skrzydeł i luk ugrupowania własnych wojsk oraz tworzenia zasadzek przeciwpancernych. Obiektem uderzeń śmigłowców szturmowych w boju spotkaniowym będą czołgi, opancerzone środki przeciwpancerne, środki obrony przeciwlotniczej, śmigłowce, środki ogniowe i siły żywe w punktach oporu.

W pościgu, kiedy często może występować dysproporcja pomiędzy ogniem a ruchem /na korzyść tego drugiego czynnika/, wykorzystanie śmigłowców szturmowych może w znacznym stopniu ułatwić osiągnięcie celu pościgu.

W działaniach tych należałoby rozważyć możliwość wykorzystania śmigłowców szturmowych do zwalczania pododdziałów czołgów nieprzyjaciela wycofujących się przed frontem wojsk własnych i przechodzących do obrony na kolejnych rubieżach, uniemożliwienie nieprzyjacielowi opanowania ważnych obiektów i rubieży terenowych oraz niszczenie pododdziałów minowania /min jądrowych i klasycznych/.

W działaniach oddziału wydzielonego śmigłowce szturmowe mogą się przyczynić do utrzymania wysokiego tempa zbliżenia się wojsk do określonego obiektu i jego opanowania poprzez wsparcie ogniowe oddziału wydzielonego w czasie opanowywania niewralgicznych przejść, rozwijania i zdobywania nakananego obiektu oraz zwalczania czołgów nieprzyjaciela podczas obrony zdobytego obiektu.

Podczas forsowania przeszkód wodnych przez armię /dywizję/ należy wykorzystać śmigłowce szturmowe do rozbięcia nieprzyjaciela nie tylko bezpośrednio za przeszkodą wodną, ale także na podejściu do niej. Sposoby prowadzenia działań obronnych przez nieprzyjaciela w oparciu o przeszkodę wodną w znacznym stopniu ograniczają wsparcie nacierających wojsk przez artylerię i lotnictwo i zmuszają do zastosowania śmigłowców szturmowych do niszczenia czołgów, opancerzonych środków przeciwpancernych oraz środków przeprawowych nieprzyjaciela w czasie wycofywania się i przeprawiania na przeciwległy brzeg.

Podczas pokonywania systemu zapór jądrowych zasadniczym celem jest wzbronienie nieprzyjacielowi wysadzenia min jądrowych, dalszego ich ustawiania lub uzbrajania ustawionych min w komorach minowych. Podstawowymi elementami systemu zapór jądrowych, które należy niszczyć, są punkty kierowania wybuchem, ruchome składy min jądrowych i pododdziały minowania. Podczas wykonywania tego zadania celowe jest wykorzystanie śmigłowców szturmowych do zabezpieczenia ogniowego działań oddziałów torujących poprzez niszczenie nieprzyjacielskich pododdziałów minowania i obrony min jądrowych, punktów kierowania wybuchem oraz ruchomych składów min jądrowych.

W działaniach obronnych powodzenie w walce z przeważającymi siłami nieprzyjaciela uzależnione jest od szybkiego ześrodkowania wysiłków w decydującym miejscu i czasie, umiejętnego połączenia ognia, elementów inżynierskiej rozbudowy terenu /w strefie taktycznej i operacyjnej/ z oddziaływaniem odwodów oraz od należytej zorganizowanego współdziałania i dowodzenia. W działaniach tych celowe jest użycie śmigłowców szturmowych do zwalczania podchodzących czołgów nieprzyjaciela, rozwijających się i atakujących przedni skraj obrony, ubezpieczenia i nadzorowanie odcinków, luk /styków/ nie obsadzonych lub bronionych przez małe liczebnie siły. Mogą one także służyć do wsparcia ogniowego kontrataków i przeciwuderzeń wojsk własnych, zwalczania desantu i kawalerii powietrznej nieprzyjaciela oraz jako powietrzny odwód przeciwpancerny wspólnie z OPpanc i OZap.

Jak widać, ilość zadań bojowych dla śmigłowców szturmowych, wynikająca z potrzeb wojsk lądowych, jest bardzo duża w różnych rodzajach działań bojowych. Rodzaje tych zadań bojowych, warunki ich wykonania oraz obiekty oddziaływania są także bardzo zróżnicowane. Na pierwszy plan we wszystkich rodzajach działań bojowych wysuwa się potrzeba niszczenia przez śmigłowce szturmowe czołgów i środków przeciwpancernych nieprzyjaciela, na drugi zaś - niszczenie siły żywej, artylerii, rakiet, śmigłowców, stawiania zasłon dymnych itp. Jedynie część tych zadań śmigłowce szturmowe będą mogły wykonywać z nad własnego ugrupowania wojsk /terenu/, pozostałe /i chyba większość/ będą musiały realizować, przebywając nad terenem przeciwnika, a zatem w warunkach przeciwuderzenia środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela. Stąd konieczność dodatkowego niszczenia przez śmigłowce szturmowe środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela w ramach samoobrony, omijania tych środków poprzez odpowiedni dobór tras lotu i wysokość lotu, należy także uwzględnić straty własne od ognia środków obrony przeciwlotniczej w czasie wykonywania zadań.

Oddzielnym zagadnieniem, bardzo ważnym i dotychczas nie rozwiązany jest współdziałanie śmigłowców szturmowych w czasie wykonywania zadań bojowych z innymi środkami ogniowymi - WR i artylerią, lotnictwem i innymi rodzajami śmigłowców.

Wydaje się, że nie do przyjęcia jest stosowana obecnie zasada przerw w prowadzeniu ognia przez artylerię podczas wykonywania zadań przez śmigłowce szturmowe. Rozwiązanie takie, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa lotu śmigłowcom szturmowym, jest sprzeczne z zasadą ześrodkowania wysiłków /zmasowanie ognia/ wszystkich środków ogniowych w celu zniszczenia określonych obiektów nieprzyjaciela.

Konieczne jest zatem wypracowanie zasad podziału i zakresu zadań ogniowych dla różnych środków z uwzględnieniem znaczenia poszczególnych obiektów i kolejności ich niszczenia jednocześnie przez różne środki ogniowe.

2. Warunki, możliwości i sposoby wykonania zadań bojowych przez śmigłowce szturmowe /Mi-2/.

Realizacja wyżej przedstawionych zadań bojowych przez śmigłowce szturmowe, w warunkach współczesnego pola walki, będzie skomplikowana i trudna. Śmigłowce szturmowe /Mi-2/, którymi obecnie dysponujemy, w zakresie wykonywania przedstawionych zadań bojowych mają nader małe możliwości bojowe: prędkość lotu do 200 km/h, prędkość wznoszenia ok. 4 m/sek., taktyczny promień działania ok. 100 km, bardzo skromne wyposażenie nawigacyjno-pilotażowe, brak jakiegokolwiek opancerzenia, na ogół słabe uzbrojenie, wręcz prymitywne urządzenia celownicze oraz przeciętne wielkością pozostałych parametrów.

Sytuacja ta jest między innymi źródłem tendencji zmierzającej do świadomej rezygnacji z części przewidywanych do wykonania zadań bojowych i koncentracji wysiłku posiadanych sił śmigłowców szturmowych do wykonania wyselekcjonowanych i najważniejszych zadań bojowych.

Wykonywanie mniejszej ilości zadań bojowych także nie będzie łatwe. Jednakże umiejętne wykorzystywanie posiadanych sił, a szczególnie ich właściwości bojowych, śmiałe i zaskakujące stosowanie rozwiązań taktycznych oraz bardzo dobre przygotowanie załóg powinny zapewnić sprawną i skuteczną realizację zadań bojowych przez nasze śmigłowce szturmowe. Rozważając ten problem przede wszystkim należy uwzględnić podstawowe wskaźniki możliwości ogniowych śmigłowców Mi-2 w zakresie obezwładnienia^{x/} trzech podstawowych grup obiektów działań bojowych:

- grupa 1 - pojazdy opancerzone /czołgi, transportery opancerzone, samobieżne działa artyleryjskie itp./;
- grupa 2 - pojazdy słabo opancerzone /bojowe wozy piechoty, samobieżne armaty przeciwlotnicze, samobieżne /opancerzone/ wyrzutnie przeciwpancernych pocisków kierowanych, wyrzutnie rakietowe LARS 110mm /Wegmann/, itp./;

x/ Na okres mniej jak 2 godz.

grupa 3 - pojazdy nieopancerzone /samochody transportowe, specjalne, radiostacje itp./.

Obliczenia teoretyczne oraz dotychczasowe doświadczenia zdobyte na poligonach pozwalają na zestawienie przybliżonych liczb śmigłowców potrzebnych do obezwładnienia pojedynczych obiektów według ww. grup:

- Śmigłowiec Mi-2 wyposażony w I wariant uzbrojenia /1 NS-23 i 4 km PKT-7,62/.

Warunki - odległości prowadzenia ognia 300-600 m dwie serie jednosekundowe, z lotu nurkowego 10⁰, prawdopodobieństwo gwarantowane 0,8, wyszkolenie dobre.

Do obezwładnienia pojedynczego obiektu potrzeba:

z grupy 1 - nie może obezwładnić;

z grupy 2 - 4-5 śmigłowców;

z grupy 3 - 2-3 śmigłowce.

- Śmigłowiec Mi-2 wyposażony w II wariant uzbrojenia /1 NS-23 i 2 UB-16 z S-5/. Warunki - jak wyżej, strzelanie tylko z UB-16 z S-5K/. Do obezwładnienia pojedynczego obiektu potrzeba:

z grupy 1 - 8-9 śmigłowców;

z grupy 2 - 6-8 śmigłowców;

z grupy 3 - 4-6 śmigłowców.

- Śmigłowiec Mi-2 wyposażony w III wariant uzbrojenia /1 NS-23 i 4 PPK "Malutka"/.

Warunki - odległość prowadzenia ognia 500-3000 m, odpalanie tylko PPK.

Do obezwładnienia pojedynczego obiektu potrzeba:

z grupy 1 - 0,5 śmigłowca;

z grupy 2 - 0,5 śmigłowca;

z grupy 3 - 0,25 śmigłowca.

Przedstawione potrzeby ilościowe śmigłowców Mi-2 uzbrojonych wg I i II wariantu do obezwładnienia /nie zniszczenia/ jednego obiektu z grupy 1,2,3 obrazują jednocześnie niewielkie jednostkowe możliwości ogniowe tych śmigłowców i powodują konieczność użycia dużej ilości sił do wykonywania podstawowych zadań bojowych.

Specjaliści twierdzą, że podstawową przyczyną niewielkich możliwości ogniowych tych śmigłowców są niedoskonałe /wręcz przestarzałe/ przyrządy celownicze i bardzo mała szybkostrzelność działka - 10 strzałów/sek.

Dodatkową trudność w wykorzystaniu tych śmigłowców powodują konieczne /małe, ale najbardziej skuteczne/ odległości strzelania 300-600 m, które zmuszają do przebywania śmigłowców nad terytorium nieprzyjaciela w czasie wykonywania większości podstawowych zadań bojowych.

Nie odosobnione są także głosy nawołujące do rezygnacji z uzbrojenia śmigłowców szturmowych w działka NS-23, a nawet w UB-16 z S-5.

Wydają się natomiast korzystne przewidywane rezultaty działań śmigłowców Mi-2 uzbrojonych w PPK "Malutka."

Nawet mała grupa tych śmigłowców stanowi już poważną siłę przeciwpancerną.

Odległość 3000-3500 m odpalania rakiet umożliwi wykonywanie dużej części zadań znad ugrupowania własnych wojsk. Doskonałe wyniki wykorzystywania PPK "Malutka" mobilizują do stosowania ich do obezwładnienia obiektów z grupy 2 i 3 /opancerzonych słabo i nie opancerzonych/. W grę wchodzi jednak ekonomiczny aspekt takiego rozwiązania.

Na możliwości bojowe i związaną z nimi potrzebną liczbę śmigłowców szturmowych do wykonania określonego zadania wpływa także konieczność wykonywania większości zadań znad terytorium nieprzyjaciela. Konieczność tę dyktują potrzeby wojsk lądowych w zakresie wsparcia ogniowego w różnych rodzajach działań bojowych. Śmigłowce szturmowe wykonujące zadania znad terytorium przeciwnika, pomimo stosowania szeregu przedsięwzięć taktycznych /lot na małej wysokości, zaskakujące wyjście nad terytorium przeciwnika itp./, w poważnej mierze narażone będą na przeciwdziałanie środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela. Zagrożenie zniszczeniem przez środki OPL nieprzyjaciela zwiększa jeszcze fakt, iż nasze śmigłowce szturmowe nie są w ogóle opancerzone.

Największe zagrożenie dla śmigłowców szturmowych stanowią małokalibrowe działka przeciwlotnicze, karabiny maszynowe

/12.7/, zamentowane na czołgach i wozach bojowych oraz przeciwlotnicze pociski rakietowe "Redeye."

Ogólnie jednak twierdzi się, że zagrożenie śmigłowców szturmowych przez środki obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela nie może stanowić podstawy do zaniechania działań znad terytorium nieprzyjaciela. Przewidywane wskaźniki pokonania obrony przeciwlotniczej przez śmigłowce szturmowe wynoszące 0,6-0,8 zmuszają wprawdzie do zwiększenia średnio o 25% liczby potrzebnych sił do wykonania zadania znad terytorium nieprzyjaciela, nie świadczą jednak o konieczności rezygnacji z wykonywania zadań w takich warunkach. Wydaje się, że dalsze doskonalenie sposobów działań bojowych śmigłowców szturmowych oraz umiejętne wykorzystanie ich walorów taktyczno-technicznych umożliwi podwyższenie wskaźnika pokonania obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela.

Możliwości w głębokości, natężeniu działań i czasowe naszych śmigłowców szturmowych w zasadzie odpowiadają warunkom wykonywania zadań bojowych i nie wymagają szerszego omówienia. Komentarza wymagają natomiast dwa parametry możliwości taktyczno-technicznych śmigłowców Mi-2: prędkość nie przekraczająca 200 km/h oraz prędkość wznoszenia i opadania 3-4 m/sek. Wielkości tych parametrów są za małe, a ich odbiciem taktycznym są: późne dotarcie do celu, ograniczone możliwości manewrowe i w ogóle trudności wykonywania szeregu zadań bojowych. Między innymi dlatego podaje się obecnie w wątpliwość możliwość osłony przez śmigłowce szturmowe /Mi-2/ śmigłowców transportowych /Mi-8/ przewożących desanty taktyczne.

Przedstawione wyżej możliwości i warunki wykonywania zadań bojowych mają bezpośrednio wpływ na wybór sposobów działań bojowych śmigłowców szturmowych.

Rodzaj i treść wykonywanych zadań bojowych oraz warunki, w jakich będą realizowane, rzutują na wybór sposobu działań bojowych. Natomiast sam sposób działań bojowych w większości wypadków ma poważny wpływ na rezultaty wykonywanego zadania bojowego.

Obecnie mówi się o potrzebie stosowania siedmiu sposobów działań bojowych śmigłowców szturmowych, jak:

1. Uderzenia na zawczasu wybrane i zaplanowane cele na polu walki.
2. Uderzenia na wezwanie z pola walki z dyżurowania na lądowisku lub w powietrzu na cele wskazane z ziemi lub ze śmigłowca dowodzenia.
3. Samodzielnie poszukiwanie i zwalczanie celów /najczęściej ruchomych/ w wyznaczonych rejonach.
4. Rajdy bojowe w głąb ugrupowania nieprzyjaciela w celu dezorganizacji, nękania lub niszczenia określonych celów.
5. Uderzenia na wykryte środki ogniowe podczas ubezpieczenia desantu na trasie przelotu i w rejonie desantowania.
6. Zasadzka ogniowa na przegrupowujące się siły nieprzyjaciela.
7. Zwalczanie śmigłowców nieprzyjaciela w powietrzu.

Wszystkie przedstawione sposoby działań bojowych śmigłowców szturmowych wynikają z treści zadań bojowych oraz warunków ich wykonania na współczesnym polu walki.

W porównaniu ze znanymi sposobami działań bojowych innych rodzajów lotnictwa może budzić wątpliwości ilość sposobów działań bojowych śmigłowców szturmowych. Szczegółowa analiza treści każdego z wymienionych sposobów działań bojowych potwierdza potrzeby ich wyodrębnienia i stosowania. Wydaje się, że rozwój śmigłowców szturmowych i nowe zadania bojowe mogą spowodować opracowanie dalszych nowych sposobów działań bojowych.

Jednym z ważnych elementów lotu bojowego śmigłowca szturmowego lub grupy śmigłowców jest atakowanie celów naziemnych. Dotychczasowe doświadczenia atakowania celów naziemnych przez śmigłowce szturmowe /Mi-2/ są jeszcze niedostateczne i nie mogą stanowić podstawy do określania obowiązujących warunków działań bojowych.

Pewne sugestie z tej materii zostały przedstawione w zbiorze materiałów na sympozjum, niemniej jednak uważa się za celowe wysunięcie przez uczestników sympozjum właściwych sugestii i rozwiązań dotyczących sposobów atakowania /szturmowania/ obiektów nieprzyjaciela przez śmigłowce szturmowe.

Wstępnie sugeruje się skryty dolot do rejonu celu /obiektu/ śmigłowców szturmowych /grup/ na małej wysokości lub w locie

koszącym dla uzyskania zaskoczenia i zmniejszenia przeciwdziałania nieprzyjaciela /szczególnie jego środków OPL/ - z jednoczesnym wykorzystaniem dogodnych właściwości terenowych, następnie od rubieży obserwacji celu zwiększenie wysokości lotu od 100-150 m i wykonanie manewru do ataku, po czym wykonanie uderzenia na cel z różnych kierunków i wyjście z ataku w razie konieczności pod osłoną pokładowych karabinów maszynowych z zastosowaniem manewru przeciwnożniowego, następnie w zależności od sytuacji przygotowanie się do powtórnego ataku ze zmienionego kierunku.

Szerszych rozważań wymagają także inne elementy lotu bojowego /pozornie proste/, jak: ugrupowanie bojowe, lot po trasie, wyjście na obiekt ataku itp. Wybór właściwego wariantu wykonania każdego z tych elementów lotu w określonych warunkach może mieć przecież decydujący wpływ na rezultaty wykonywanego zadania.

3. Właściwości organizacji działań bojowych śmigłowców szturmowych ze szczególnym uwzględnieniem dowodzenia i współdziałania.

Konfrontacja potrzeb wojsk lądowych w zakresie wsparcia ogniowego przez śmigłowce szturmowe z możliwościami bojowymi sprzętu, którym obecnie dysponujemy, pozwala stwierdzić, że do wykonania niemal każdego z wyżej wymienionych zadań bojowych potrzeba zaangażować jednocześnie grupę w składzie od kilku do kilkunastu /a nawet kilkudziesięciu/ śmigłowców szturmowych.

Orientacyjne kalkulacje potrzeb śmigłowców szturmowych do wykonania podstawowych zadań bojowych w działaniach zaczepnych wskazują, że na kierunku działań każdego pierwszorzutowego związku taktycznego wojsk lądowych powinien działać nie mniej niż jeden pułk śmigłowców szturmowych/pśsz/T.Z. "Oszczędne kalkulacje" wskazują potrzebę wykorzystania na kierunku każdej pierwszorzutowej armii nie mniej niż jednego pułku śmigłowców szturmowych. Pułk taki powinien być podporządkowany na okres operacji /z określonym limitem lotów/ dowódcy armii i wykorzystany zgodnie z jego decyzją. Nie widzi się potrzeby dalszego podziału pułku śmigłowców szturmowych na grupy w składzie 1-2 eskadry i okresowego przydzielenia tych grup dywizjom pierwszorzutowym. W warunkach kiedy front /armia lotnicza/ będzie dysponował tylko jednym pśsz, powinien go także na okres operacji /lub tylko na określony jej etap/ przydzielać do dyspozycji jednej z armii pierwszorzutowych / zazwyczaj armii działającej na głównym kierunku/.

Wydaje się, że pśsz powinien być wykorzystywany zgodnie z decyzją dowódcy armii i wykonywać zadania na korzyść określonej dywizji ściśle z nią współdziałając.

Skład bojowy pśsz - nie mniej niż trzy eskadry, w tym nie mniej niż dwie eskadry uzbrojone w PPK "Malutka" /w związku z przewidywanym wykorzystaniem śmigłowców szturmowych do niszczenia środków pancernych i przeciwpancernych nieprzyjaciela/, pozostałe eskadry mogą być uzbrojone w działka i UB-16 z S-5.

Ze względu na zamierzenia wykorzystywania pśsz przede wszystkim w składzie grup eskadrowych oraz jego bezpieczeństwo pśsz powinien bazować w pasie działań armii na 2-4 lądowiskach oddalonych od linii styczności bojowej 30-100 km/nie więcej/. Dowódca armii powinien wykorzystywać pśsz zgodnie z jego przeznaczeniem, skrupulatnie przestrzegając takich podstawowych zasad wykorzystania śmigłowców szturmowych jak:

- zmasowane użycie na decydujących kierunkach;
- zdecydowany i ofensywny sposób działań bojowych;
- zaskoczenie;
- ciągłość oddziaływania;
- ścisłe i niezawodne współdziałanie z wojskami lądowymi.

Zadanie bojowe /na dzień działań/ pśsz powinien otrzymywać każdorazowo od dowódcy armii. Dowódca armii powinien być także organizatorem współdziałania pomiędzy pśsz a dywizjami, na których korzyść pułk będzie wykonywał zadania.

Pułk śmigłowców szturmowych operacyjnie podporządkowany dowódcy armii na okres operacji /lub określony jej etap/ nie przestaje bezpośrednio podlegać dowódcy armii lotniczej. Za zgodą dowódcy frontu dowódca armii lotniczej powinien mieć prawo wycofania pśsz z podporządkowania armii w trakcie operacji lub przeznaczenia części jego limitu lotów na rzecz innej armii. Dowódca armii lotniczej powinien mieć prawo nieprzerwanej kontroli właściwego wykorzystywania pśsz przez armię oraz odpowiadać za jego zabezpieczenie materiałowo - techniczne.

Działaniami bojowymi pśsz powinien dowodzić dowódca armii poprzez armijny ośrodek kierowania lotnictwem /OKLA/ oraz dywizyjne punkty kierowania lotnictwem /PKL/.^{x/}

W określonych przez dowódcę armii etapach działań dowódca pśsz powinien znajdować się na SD lub WSD armii.

SD pśsz powinno być rozmieszczone przy jednym z lądowisk pułku. W czasie działań bojowych przedstawiciel pśsz może się znajdować na PKL dywizji, na której korzyść będą prowadzone działania.

x/ Zgodnie z nową strukturą systemu dowodzenia wojskami armii lotniczej.

Pułk śmigłowców szturmowych powinien posiadać 2-3 śmigłowce /uzbrojone/ przystosowane do dowodzenia z powietrza w rejonie wykonywania zadań.

Realizacja współdziałania pomiędzy pśsz a wojskami lądowymi, na których korzyść pułk będzie działał, powinna odbywać się poprzez PKL. Należy przewidywać, że w określonych wypadkach realizacja współdziałania będzie odbywać się poprzez wydzielony punkt naprowadzania i wskazywania celów rozwinięty na kierunku działań pśsz. Na tym punkcie może się w tym czasie znajdować przedstawiciel pśsz.

Punkty kierowania lotnictwem i punkty naprowadzania powinny zabezpieczać i odpowiadać za bezpieczeństwo lotów śmigłowców szturmowych nad ugrupowaniem wojsk własnych.

Pułk śmigłowców szturmowych powinien posiadać 2-3 śmigłowce przystosowane do ratowania załóg śmigłowców szturmowych przymusowo lądujących /lub zniszczonych/ na terytorium nieprzyjaciela. W określonych warunkach pśsz powinien organizować wyprawy ratunkowe w celu przyjścia z pomocą załogom znajdującym się na terytorium nieprzyjaciela.

Konieczne jest także określenie możliwości udzielania pomocy załogom uszkodzonych śmigłowców, które zmuszone będą do przymusowego lądowania na terenie nieprzyjaciela przez załogi śmigłowców wykonujących zadanie w tym rejonie.

4. Wymagania i kierunki rozwiązań w zakresie zabezpieczenia działań bojowych śmigłowców szturmowych.

Szczegółowego i kompleksowego rozważania wymaga także szereg zagadnień zabezpieczenia działań bojowych śmigłowców szturmowych.

Śmigłowce szturmowe jako aparaty latające oraz treść i warunki wykonywanych przez nie zadań wymagają nieco innych rozwiązań zagadnień zabezpieczenia niż znane i stosowane w innych rodzajach lotnictwa.

Ogólnie rzecz biorąc, przewiduje się znacznie większą samodzielność w zakresie zabezpieczenia oddziału /a nawet pododdziału-eskadry/ śmigłowców szturmowych oraz dążenie do korzystania ze źródeł zabezpieczenia /zaopatrzenia wojsk lądowych.

Na czołowe miejsce wysuwają się zagadnienia organizacji zabezpieczenia tyłowego śmigłowców szturmowych.

Specjaliści zabezpieczenia tyłowego lotnictwa postulują odpowiednie przystosowanie organizacyjne tyłów oddziałów śmigłowców szturmowych do właściwości i warunków wykonywania zadań bojowych - intensywności i natężenia działań bojowych, bazowania, natężenia manewru lotniskowego itp.

Rozważane są takie propozycje rozwiązania organizacyjnego zabezpieczenia tyłowego pśsz, jak:

- podział całości tyłów oddziału śmigłowców szturmowych na dwa elementy z takim wyliczeniem, aby jeden z nich mógł zabezpieczać działania pśsz w dotychczasowym rejonie bazowania, a drugi - w nowym rejonie;
- podział każdego z tych dwóch elementów na trzy lądowiska eskadrowe /zgodnie z zasadami bazowania pśsz/;
- utworzenie bazy zaopatrzeniowo-usługowej w nowym i starym rejonie bazowania;
- umożliwienie przyjmowania środków materiałowych dostarczonych do pśsz w starym i nowym rejonie;
- samodzielność /samowystarczalność/ zabezpieczenia poszczególnych eskadr śmigłowców.

Proponuje się w pśsz dwuszczeblową organizację tyłów, a mianowicie utworzenie:

- batalionu zaopatrzenia stanowiącego bazę materiałowo-zaopatrzeniową oraz remontowo-usługową dla całości pułku;
- kompanii zaopatrzenia lądowiskowo-technicznego przy każdej eskadrze śmigłowców wchodzących w skład pułku.

Batalion zaopatrzenia powinien wchodzić w skład pśsz i stanowić jego organiczną część.

Kompanie zaopatrzenia lądowiskowo-technicznego powinny być częścią składową batalionu zaopatrzenia.

Propozycja ta wymaga szczegółowego rozważenia od strony strukturalnej i funkcjonalnej.

Szczegółowego rozpatrzenia wymagają także propozycje dotyczące wysokości utrzymywanych zapasów i organizacji dowozu środków materiałowych. I w tym zakresie wyraźnie uwidacznia się tendencja do jak najszybszego korzystania ze środków materiałowych z baz ogólnowojskowych /armii/oraz wykorzystania śmigłowców do dowozu środków materiałowych w celu zaspokojenia własnych potrzeb.

Znacznie mniej trudności i wątpliwości dotyczących proponowanych rozwiązań uwidacznia się w zakresie organizacji i realizacji nawigatorskiego i inżynieryjno-lotniczego zabezpieczenia działań bojowych śmigłowców szturmowych. I w tym zakresie uwidacznia się szereg nowych wymagań i rozwiązań wynikających przede wszystkim ze specyfiki samych śmigłowców szturmowych i warunków wykonania zadań bojowych, ale nie budzą one poważniejszych wątpliwości ani też nie można ich uznać za t.zw. rewelacyjne rozwiązanie.

5. Kierunki rozwoju sprzętu, uzbrojenia i taktyki działań bojowych śmigłowców szturmowych.

W pełni zadowalające wyniki wykorzystania śmigłowców szturmowych w wojnach lokalnych, a także niezłe rezultaty prób i doświadczeń wykorzystania naszych śmigłowców szturmowych /Mi-2/ w czasie szeregu ćwiczeń pozwalają na śmiałe stwierdzenie, że śmigłowce szturmowe mają już stałą pozycję wśród cenionych i perspektywicznych środków walki.

Przed współczesnymi śmigłowcami szturmowymi stawia się liczne i trudne zadania bojowe.

Niestety, wielu tych zadań nie jest w stanie wykonywać samodzielnie śmigłowiec Mi-2, bowiem ich wykonanie wymagałoby zaangażowania bardzo dużej /wręcz nierealnej/ liczby tego typu śmigłowców.

Jeśli śmigłowiec ten ma przez jakiś czas pozostać w uzbrojeniu LWP i służyć jako typowy śmigłowiec szturmowy, niezbędna jest jego modernizacja.

Przede wszystkim konieczne wydaje się zamontowanie na tym śmigłowcu działka o znacznie większej szybkostrzelności, np. typu "Szyłka" oraz nowoczesnych przyrządów celowniczych. Uzasadniona wydaje się rezygnacja z uzbrojenia śmigłowców szturmowych w pociski rakietowe klasy S-5, ponieważ uzbrojenie to jest najmniej skuteczne.

Konieczne wydaje się uzbrojenie znacznie większej ilości śmigłowców w PPK "Malutka" oraz wyposażenie w celowniki półautomatyczne.

Wydaje się także możliwe zamontowanie na tym śmigłowcu działek o układach ruchomych /regularnych/ umożliwiających prowadzenie ognia pod kątem do 30⁰, co pozwoliłoby na prowadzenie ognia z mniejszej odległości i znacznie zwiększyło jego skuteczność.

Przejdzie na uzbrojenie typu "Szyłka" oraz rakiety przeciwpancerne typu "Malutka" przyczyniając się do unifikacji uzbrojenia jednocześnie może rozwiązać trudny dotychczas problem zaopatrywania śmigłowców szturmowych w amunicję. Konieczne jest także dążenie do opancerzenia śmigłowca Mi-2, co w sposób zdecydowany mogłoby zwiększyć jego żywotność.

W pełni uzasadnione jest także dążenie do wyposażenia tego śmigłowca w nowoczesne wyposażenie nawigacyjno-pilotażowe umożliwiające wykonywanie lotów w różnych warunkach atmosferycznych, w dzień i w nocy, na małych wysokościach w granicach 30-400 m oraz wyprowadzenia na cel z dużą dokładnością bez pomocy urządzeń naziemnych.

Taka /minimalna/ modernizacja śmigłowca szturmowego Mi-2 w znacznym stopniu wpłynęłaby na zwiększenie jego możliwości bojowych i stanowiła podstawę do systematycznego doskonalenia i rozwoju taktyki działań bojowych śmigłowców szturmowych.

Wydrukowano w 100 egz.

Egz. nr 1-51 Kanc.Tajna Oddz.nr 2

Egz. nr 52-100 Bibl.Gł.Oddział

Zbiorów Specjalnych

Wyk.płk Sajak

Druk.Cz.B.dn.10.02.1975r.

Nr pf-92/pf-316/WW

Kor.H.S.